

הנחיות להגשת הצעת נושא לעבודת הדוקטור

מסמך הצעת נושא לדוקטורט נקרא גם "מסמך הצהרת כוונות". מדובר במסמך ראשוני שנתון לשינויים מסויימים במהלך העבודה על הצעת המחקר לדוקטורט. את הצעת הנושא לדוקטורט מגבשים בעבודה משותפת עם המנחה/ים/ות.

חברי וועדת הדוקטורט מתכנסים כצוות על מנת לדון בתיק של המועמד/ת על מנת לקבוע האם המועמד/ת עומד/ת בקריטריונים של מחקר דוקטורט בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה. תשומת לבכם כי מסמך הצהרת הכוונות מוערך בהתאם לקריטריונים הבאים:

1. בסיס תיאורטי מוצק ועדכני
 2. קיומה של חדשנות ותרומה תיאורטית משמעותית
 3. קיומו של הקשר לעבודה סוציאלית (לעקרונותיה, ערכיה, דרכי החשיבה שלה על תופעות חברתיות ואישיות, האוכלוסיות שלהן היא מחוייבת וכו') ותרומה לפרקטיקה של עבודה סוציאלית.
- הוועדה **לא דנה** בהצעות למחקרי הערכה אלא אם המחקר מהווה אמצעי לבניית או להרחבה משמעותית של תאוריה (או תאוריות).
- החלטות הוועדה יועברו למועמדים/ות ולמנחה/ים/ות. מועמדים/ת אשר מתקבלים/ות לתוכנית יהיו רשומים כתלמידי מחקר שלב א' שבמסגרתו עליהם/ן לגבש את הצעת המחקר לדוקטורט בהנחיית המנחה/ים/ות, ולהגישה לרכזת תוכנית הדוקטורט.
- להלן הנחיות לכתיבת הצעת הנושא לדוקטורט ("הצהרת כוונות"). נא להקפיד על כתיבת המסמך בהתאם לראשי הפרקים מטה:

1. **שם המחקר:** (השם עשוי להיות זמני ולהשתנות בהמשך).

2. **מטרת המחקר / שאלת המחקר / בעיית המחקר:**

1. רקע ותיאור קצר של מטרת המחקר / שאלת המחקר / בעיית המחקר.

2. ההקשר והרלוונטיות לעבודה סוציאלית

3. **רקע מדעי (ראשוני):**

1. מצב הידע הקיים בתחום (מה קיים ומה חסר?)

2. תאור קצר של בסיסי הידע התיאורטי וכל אחד ממשתני המחקר או מושגיו המרכזיים

3. הבסיס התיאורטי הראשוני למחקר (במחקר כמותני ניתן לצרף מודל ראשוני של המחקר)

4. חידוש/תרומה תיאורטית (איך וכיצד המחקר מחדש?)

חלק זה הוא חשוב ביותר. יש להבחין בין חידוש תיאורטי במחקר המבוסס על מתודולוגיה כמותנית למחקר המבוסס על מתודולוגיה איכותנית כדלקמן:

במחקר כמותני טווח האפשרויות לחידוש תיאורטי רחב וקשה להקיף את כולו. להלן עמדתה של וועדת הדוקטורט בסוגיה:

1. המשגה של מרכיב תיאורטי חדש שלא זכה לבחינה קודמת או שינוי המשגתי משמעותי של מרכיב תיאורטי קיים. המשגה כזו מהווה חידוש אך היא לא מספקת ולכן יש להקפיד שבנוסף להמשגה זו יתקיים חידוש נוסף.
2. שינוי מערכות היחסים בין מרכיבים של תיאוריה קיימת.
3. שילוב מרכיב משמעותי לתיאוריה קיימת.
4. שילוב בין שתי תאוריות קיימות והפיכתן לתיאוריה אחת.

חשוב להדגיש שתרומה תיאורטית בעבודת הדוקטורט צריכה לקדם באופן משמעותי את ההבנה ביחס למהות מערכת היחסים בין מרכיבי התופעה. אפיון, בבחינת קשרים או הבדלים (מורכבים ככל שיהיו) אינה תרומה תיאורטית מספקת. לדוגמא, בחינת מודל קיים על קבוצת אוכלוסייה חדשה או באמצעות מערך מחקר חדש אינו מהווה חידוש תיאורטי מספק.

גם במחקר איכותני טווח האפשרויות לחידוש תיאורטי רחב וקשה להקיף את כולו. להלן עמדתה של וועדת הדוקטורט בסוגיה:

1. חידוד המשגה והתיאורטיזציה הקיימת (Sensitizing concepts and ideas). סעיף זה מדגיש את הצורך בהבנה מעמיקה ורחבה של האופנים בהם התופעה אותה רוצים לחקור, או קבוצת האוכלוסייה, נחקרה עד כה מזוויות שונות. הדגש על הזוויות השונות הנו הכרחי, כי תוך שימוש בשמות ובמונחים שונים, כל הגישות האיכותניות מדברות על הצורך להשיג מידה מסוימת של הפרדה והתעלות במהלך המחקר, ממערך הציפיות וההנחות המוקדם של החוקר. כדי לעשות זאת היטב, יש להגדיר קודם את מערך ההנחות והציפיות, ולצורך זה יש

- להכיר את עולם המושגים הקיים, שמאפשר לבצע תהליך של חידוד הרגישות למושגים ולאופן בו הם מתווים ומשפיעים על החשיבה שלנו.
2. פיתוח חשיבה רפלקטיבית. צורך זה נובע באופן ישיר מהסוגיה הקודמת. חוקר איכותני צריך להיות מסוגל להתבוננות עצמית, זיהוי הנחות יסוד, ציפיות, ולעסוק באופן תמידי בחיפוש של "הנקודות העיוורות" של עצמו כפי שמשתקפות בכך שהמחקר מפתיע אותו. ניתן לקרא לזה חידוד תחושת השוני (sense of differentness).
3. אין מחקר נייטרלי. מקומו של החוקר ביחס לתופעה/אוכלוסיה נחקרת; מדובר בפיתוח של אספקט מרכזי בחשיבה הרפלקטיבית. חוקר איכותני עומד אל מול התופעה והאוכלוסייה אותם הוא חוקר, וצריך להיות מסוגל לבחון באופן שוטף את משמעות התופעה עבורו, את מקומו ביחס לאוכלוסייה, לזהות מקומות של דמיון ושוני, של הזדהות ו/או רתיעה. סוגיה זו זוכה לדיון נרחב בספרות האיכותנית, תחת התייחסויות ל'etic vs. emic perspectives' (נקודות מבט חיצוניות לעומת פנימיות), שייכות, השפעה וכו.
4. מסגרת מחקר המבוססת על פרספקטיבה (שאינה תיאורית הניתנת לאישוש או הפרכה), לשימוש היוריסטי על מנת לשאול שאלות. עקרונות הפרספקטיבה מובאות ומוסברות באמצעות נושא המחקר הספציפי (אינטגרציה בין נושא המחקר לפרספקטיבה/ות) שמהם ניתן יהיה לגזור שאלות מחקר. לעיתים פרספקטיבה אחת אינה מקיפה את הנושא הנחקר ואז ניתן לשלב בין כמה פרספקטיבות.
5. שיטת המחקר (ראשוני ותמציתי; אין צורך לצרף כלי מחקר או להתייחס למדידה/הגדרות אופרטיביות של המשתנים)
1. הצגת השיטה (והצדקת הבחירה בה)
 2. במחקרים כמותניים: תאור מערך המחקר
 3. מדגם (גודל ושיטת דגימה והרציונל לבחירתם)
 4. הליך/איסוף הנתונים: כיצד יגויסו המשתתפים ובאיזה כלים יאספו הנתונים?
 5. ניתוח הנתונים

6. רשימת מקורות

היקף המסמך (דרישת מינימום): עד 7 עמודים מודפסים וממוספרים בשפה העברית או האנגלית, כתובים ברווח כפול ובגופן 12. מניין העמודים לא כולל רשימת מקורות שצריכה להכתב בהתאם לכללי הציטוט של APA7, תוכן עניינים ועמוד שער.

*****ניתן להגיש הצעת מחקר מוגמרת ארוכה יותר, לפי ההנחיות שנמצאות באתר.**